

Uittreksel “Over Foto’s Gesproken”

DICK JEUKENS 2019

Pijler 1 Beschrijven

Zo objectief mogelijk onder woorden brengen van wat er feitelijk op een foto is afgebeeld.

- Wat zie ik op de foto
- Wat is er vermoedelijk aan de hand

Wat beschreven wordt = Het onderwerp

Het onderwerp is datgene waar het beeld direct naar verwijst.

Pijler 2 Analyseren

De analyse beschrijft de zichtbare kenmerken van een foto in termen van ordening, samenhang en beeldopbouw door gebruik te maken van de beeldelementen.

- ❖ Compositie, lijnwerking, kadrering, herhaling en ritmiek, ruimte en perspectief, tijd.
- ❖ Verdeling van licht en donker, toon
- ❖ Kleurgebruik
- ❖ Materiaal, presentatie
- ❖ Techniek, manipulatie

Compositie

Een foto bevat meestal een of meer hoofdmotieven met daarnaast minderbelangrijke elementen en complementaire vormen.

*De ordening van deze hoofdmotieven, nevenelementen en complementaire vormen **binnen** het kader van de foto noemen we de compositie.*

Deze ordening bepaald hoe wij de foto ervaren:

- Evenwichtig,
- harmonieus of chaotisch,
- statisch of dynamisch
- eenvoudig of complex

We kennen de volgende compositievormen:

- Centrale
- Decentrale
- Overall
- Symmetrisch

Lijnwerking / Arrangement

Een andere invalshoek bij het ordenen heeft te maken met de lijnwerking in een foto.

Ter onderscheiding van de compositie spreekt men ook wel van het arrangement van de foto.

De lijnwerking in een foto bepaalt hoe de blik van de kijker door het beeld wordt gestuurd.

Een arrangement kan “Statisch of Dynamisch zijn”.

Een beeld met voornamelijk **verticale en horizontale lijnen** wordt als rustig, statisch ervaren.

Met **diagonale en kronkelige lijnen** als dynamisch.

De diagonaal

Heeft een tweeledig effect:

- ❖ De opgaande heeft een versnellend effect
- ❖ De neergaande een vertragend.

Het kader

Het kader van de foto is het vakje dat uit de werkelijkheid werd gesneden. het is de selectie die de fotograaf maakte uit de veelheid van wat er te zien was.

OPEN OF GESLOTEN KADER

- Open: Hier loopt het beeld als het ware door over de randen. Heeft een dynamisch effect op de foto.
- Gesloten: Hier houdt het beeld op bij de randen.

Herhaling en Ritmiek

Herhaalde elementen in een foto – men spreekt in dit verband wel van beeldrijm en beeldritme – richten de aandacht, leiden de blik en kunnen een beeld interessanter maken.

VERSCHILLENDE VORMEN

- ❖ Ondersteund de ruimtelijkheid (rij bomen)
- ❖ Beperkt zich hoofdzakelijk tot het platte vlak; Dus meer een decoratief patroon.

Ruimte en Perspectief

Een foto is een tweedimensionale weergave van de werkelijke wereld. De ruimte, diepte, of het perspectief van de opgenomen werkelijkheid kan in een foto alleen maar gesuggereerd worden.

Door gebruik te maken van:

- ❖ Een voorgrond
- ❖ Invoerende lijnen
- ❖ Sferische omstandigheden
- ❖ Scherp, onscherp
- ❖ Overlapping in het beeld.

Wordt de suggestie van ruimte, diepte en perspectief wel bereikt.

PERSPECTIEF heeft ook te maken met convergerende lijnen. (lijnen die naar één punt lopen. Bv. spoorrails)

Tijd

Op welk moment is de foto gemaakt.

HET BESLISSENDE MOMENT.

Heeft te maken met.

- ❖ Beweging
- ❖ Gebaren
- ❖ Gezichtsuitdrukkingen

Licht

- ❖ Verdeling licht en donker
- ❖ Toon

Licht is één van de belangrijkste beeldbepalende elementen. de kwaliteit van het licht in de foto bepaalt in hoge mate de sfeer die de foto oproept.

De richting van het licht is van invloed op de:

- ❖ Detaillering
- ❖ De weergave van de textuur

Strijklicht – accentueert de textuur

Tegenlicht – geen detail

VEEL SOORTEN LICHT:

- Strijklicht
- Tegenlicht
- Kaal/hard licht
- Koel
- Zacht
- Neutraal
- Warm
- Flits
- Invul
- Gereflecteerd

Verdeling Licht en Donker

De verdeling van lichte en donkere plekken op een foto bepaalt waar de aandacht naar toe gaat.

Deze verdeling speelt natuurlijk ook een rol in de compositie en beïnvloedt de kijklijn.

Toon

De toon van de foto heeft betrekking op het:

- Contrast
- De gradatie
- De dekking

CONTRAST = verhouding zwart en licht

GRADATIE = het verloop van de waarden tussen zwart en wit

DEKKING = afdrukzwaarte

Kleurgebruik

Kleuren, of kleurcombinaties kunnen sterk de aandacht trekken en daarmee beïnvloeden ze de compositie en het arrangement van de foto.

Materiaal en Presentatie

Een foto is een object met bepaalde afmetingen en een textuur.

Techniek, Manipulatie

Het fotografische gereedschap tenslotte, geeft de fotograaf veel mogelijkheden om zijn beeld ook met behulp van techniek vorm te geven.

Pijler 3 Interpretieren

Interpretieren is het aangeven van betekenisvolle relaties tussen aspecten van een foto, waarbij alle beschreven en geanalyseerde aspecten worden meegewogen.

Deze gaan over:

- *De inhoud*
- *Het onderwerp*
- *Het thema*
- *De bedoeling*
- *De betekenis*

Van een foto

Een interpretatie moet rechtdoen aan **ALLE** aspecten van de foto die je beschreven en geanalyseerd hebt.

Je kunt dus **NIET** andere delen van de foto negeren omdat dit even niet goed uitkomt.

**BLIJF ZO DICHT MOGELIJK BIJ DE FOTO
EN DOE DE HELE FOTO RECHT ALS JE
INTERPRETEERT.**

**DE INTERPRETATIE DIENT LOGISCH
EN CONSISTENT TE ZIJN**

Invalshoeken voor interpretatie

- 1) Kijk naar de inhoud van een foto op basis van wat er op de foto staat (Onderwerp), waar je de foto mee kunt vergelijken (Genre) en waar de foto mogelijk over gaat (Thema).

Zoeken naar de boodschap of bedoeling van de fotograaf op basis van wat de foto laat zien.

- 2) We staan stil bij de mogelijke betekenissen die je aan een foto zou kunnen verlenen.

Onderwerp

Het onderwerp van een foto is datgene wat afgebeeld staat op de foto.

- Wat beschreven wordt is het onderwerp.

Genre

Een genre is een grotere groep foto's die min of meer over hetzelfde gaan.

- Bijv. landschap, natuur, portret, naakt, documentair, stilleven.

Door het genre van een foto te benoemen, wordt deze binnen een traditie geplaatst.

Dit maakt vergelijkingen mogelijk met andere fotografen.

Thema

Het thema geeft in heel weinig woorden aan waar de foto in wezen over gaat.

- Bijv. vergankelijkheid, vervuiling, mobiliteit enz.

Boodschap, Bedoeling

Foto's niet alleen ergens over, ze hebben ook iets te vertellen, er is vaak spraken van een boodschap, een bedoeling.

Betekenis

TEKENS EN SYMBOLEN

- Tekens hebben een verwijzende functie
- Symbolen zijn algemeen bekende tekens zoals bijv. de vlag, een kruis of een duif.

Connotatie

Er kunnen in foto's ook elementen zitten die alleen jou raken, ontroeren of opwinden. Dat heeft te maken met de connotaties (associaties, verbindingen) die jij hebt op basis van je eigen ervaringen en belevenissen in het verleden.

Meerduidigheid

Een foto is dus **niet** gemakkelijk eenduidig te interpreteren. De meerduidigheid hangt sterk samen met het referentiekader van jou als bespreker.

Het referentiekader **bepaald** immers welke **connotaties** je maakt en hoe je **tekens** interpreteert.

Meerduidigheid heeft ook te maken met de **context** waarin de foto bekeken wordt.

Context

Onder context wordt verstaan het kader waarbinnen wij de foto presenteren.

De context kan te maken hebben met toegevoegde tekst en de plaats en wijze waarop de foto wordt gepresenteerd.

Een foto is eenduidiger te interpreteren binnen de context van een samenhangende serie en/of door toegevoegde taal.

Pijler 4 Waarderen

Waarderen is het geven van een beargumenteerd oordeel over een foto, of portfolio, rekening houdend met de context van de bespreking.

Een belangrijk punt is, dat de foto's worden gewaardeerd en Niet de fotograaf.

Invalshoeken voor waardeoordelen.

BARRET CRITERIA

Deze criteria hebben te maken met verschillende fotografische invalshoeken.

Fotografie als:

- ✓ Realisme
- ✓ Expressionisme
- ✓ Instrumentalisme
- ✓ Formalisme

FOTOGRAFIE ALS REALISME.

Een foto moet de ultieme weergave van het leven c.q. de wereld zijn.

Manipulatie van beelden die de werkelijkheid veranderen is uit den boze.

FOTOGRAFIE ALS EXPRESSIONISME

Een foto moet de ultieme expressie van de fotograaf zijn.

Alle middelen om een beeld te manipuleren ten behoeve van een beoogde expressie zijn geoorloofd.

FOTOGRAFIE ALS INSTRUMENTALISME

Een foto moet het meest effectieve middel zijn om een doel te verwezenlijken.

Het gaat om doelen van maatschappelijk belang, milieubelang enz.

FOTOGRAFIE ALS FORMALISME

Een foto is de ultieme organisatie van beeldelementen in het platte vlak.

Het gaat om de kunst, compositie, toon, kleurgebruik, vlakverdeling, lijnwerking.

Kenmerken van een goede waardering

- ✓ Gericht op het positieve in foto's
- ✓ Beargumenteerd en onderbouwd en als zodanig logisch, consistent en in lijn met de analyse en interpretatie.
- ✓ Duidelijk voor wat betreft de criteria voor waardering
- ✓ Stimulerend en gericht op verdere ontwikkeling.

Driebergen januari 2019
Fotogroep De Essentie Zeist